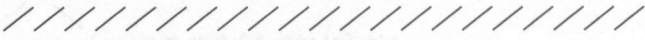

ژرژ لوفور

انقلاب فرانسه

از خاستگاه‌های آن تا ۱۷۹۳

ترجمه‌ی مریم هاشمیان

نشر چرخ: ناشر کتاب‌های علوم انسانی خانواده‌ی فرهنگی چشمه

انقلاب فرانسه

- از خاستگاه‌های آن تا ۱۷۹۳ -

ژرژ لوفور

ترجمه‌ی مریم هاشمیان

ویراستار: حسن مرتضوی، شکیبا اصغرپور

مدیر هنری: فواد فراهانی

همکاران آمادسازی: صحرا رشیدی، زهرا یازبان شتربانی

لیتوگرافی: باختر

چاپ: واژه

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۱، تهران

ناظر فنی چاپ: یوسف امریکیان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۵۰-۱۴-۷

قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی نشر چشمه (تلفن: ۸۸۳۳۳۶۰۰)

تهران، خیابان کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه چهارم، پلاک ۲.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کریم‌خان (تلفن: ۸۸۹۰۷۷۶۶)

تهران، خیابان کریم‌خان زند، نبش میرزای شیرازی، شماره‌ی ۱۰۷.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کورش (تلفن: ۴۴۹۷۱۹۸۹)

تهران، بزرگراه ستاری شمال، نبش خیابان پیامبر مرکزی، مجتمع تجاری کورش، طبقه‌ی پنجم، واحد ۴.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی آرن (تلفن: ۰۹۱۰۲۳۶۹۲۴۱)

تهران، شهرک قدس (غرب)، بلوار فرزادی، نرسیده به بزرگراه نیاپیش، خیابان حافظی، نبش خیابان فخارمقدم، مجتمع تجاری آرن، طبقه‌ی دوم.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کارگر (تلفن: ۸۸۳۳۳۵۸۳)

تهران، خیابان کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه‌ی چهارم، پلاک ۲.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی دانشگاه

تهران، خیابان انقلاب، روبه‌روی دانشگاه تهران، بین فخر رازی و دانشگاه، پلاک ۱۲۰۶.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی جم (تلفن: ۲۶۴۵۰۸۷۲)

نیاوران، جماران، مجتمع تجاری جم‌سنتر، طبقه‌ی دوم، پلاک ۱۱.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی بابل (تلفن: ۰۲-۴۴۴۲۳۰۷۱)

بابل، خیابان مدرس، نبش مدرس ۲۱، مرکز خرید پلازا، طبقه‌ی سوم واحد ۳۱۱.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی دلشدگان (تلفن: ۳۸۶۷۸۵۸۷)

مشهد، بلوار وکیل آباد، بین وکیل آباد هجده و بیست (بین هفت‌تیر و هنرستان)، پلاک ۳۸۶.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی رشت (تلفن: ۲۱۴۹۸۴۸۹)

رشت، خیابان معلم، میدان سرگل، ابتدای کوچه‌ی هفدهم.

کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی البرز (تلفن: ۳۵۷۷۷۵۰۱)

کرج، عظیمیه، بلوار شریعتی، مرکز تجاری فرهنگی مهردادمال، طبقه‌ی پنجم.

تلفن پخش کتاب چشمه: ۷۷۷۸۸۵۰۲

من اگر کامروا گشتم و خوش دل چه عجب...

به دوست

مترجم

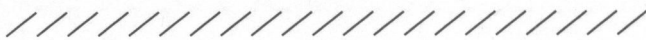

A FAUT ESPERER Q. باید امیدوار باشید که این بازی بهزودی به پایان برسد. TOT

ام. پی. ۱۷۸۹

L'auteur
Campanini
M. P. 1789

فهرست

یادداشت دبیر مجموعه

۱۴۶	۶/۱	یادداشت دبیر مجموعه / ۹
۵۱۶	۲۱	مقدمه‌ی مترجم فارسی / ۱۱
۷۴۷	۲۴	پیش‌گفتار / ۱۵
۲۲۶	۵۱	مقدمه‌ی مترجم انگلیسی / ۲۳
		مقدمه / ۲۵

۲۹	پاره‌ی اول، جهان در آستانه‌ی انقلاب فرانسه
۳۱	۱. گسترش اروپایی
۵۱	۲. اقتصاد اروپا
۷۳	۳. جامعه‌ی اروپایی
۹۲	۴. اندیشه‌ی اروپایی
۱۱۳	۵. حکومت‌ها و تعارضات اجتماعی

۱۳۹	پاره‌ی دوم، ظهور بورژوازی در فرانسه
۱۴۱	۶. انقلاب اشرافی (۱۷۸۸ - ۱۷۸۷)
۱۴۷	۷. انقلاب بورژوازی
۱۶۳	۸. انقلاب مردمی
۱۸۶	۹. سال لافایت
۱۹۷	۱۰. کار مجلس مؤسسان (۱۷۹۱ - ۱۷۸۹)

۲۳۵	پاره‌ی سوم، انقلاب و اروپا تا شکل‌گیری نخستین ائتلاف
۲۳۷	۱۱. مجلس مؤسسان و اروپا
۲۶۸	۱۲. فرار شاه و اعلام جنگ علیه اتریش (ژوئن ۱۷۹۱ تا آوریل ۱۷۹۲)

۱۳ . دومین انقلاب فرانسه، اوت تا سپتامبر ۱۷۹۲	۲۹۱
۱۴ . هجوم به لهستان و فرانسه، ضدحمله‌ی انقلابی: والمی و ژومیه، سپتامبر ۱۷۹۲ تا ژانویه‌ی ۱۷۹۳	۳۱۵
۱۵ . خاستگاه‌های ائتلاف اول	۳۳۲

یادداشت‌ها/ ۳۵۵
نمایه/ ۴۰۷

یادداشت دبیر مجموعه

مجموعه‌ای که پیش روی دارید و بر تارک آن عنوان «مطالعات انقلاب‌ها» نقش زده شده در واقع حاصل دل‌مشغولی و دغدغه‌ی خاطر روشنفکران و مورخان نسل‌هایی است که خود در سده‌ی گذشته و سده‌ی کنونی شاهد آن بوده‌اند، با آن زیسته‌اند، همراه با آن به دل آسمان یورش برده‌اند و با آن به خاک سپرده شده‌اند؛ تجربه‌ای آکنده از شور و شوق و سرشار از عواطف عمیق انسانی. قهرمانان این رخدادها توده‌های عادی مردم هستند که سلطه‌ی قدرت و استبداد را بر خود برناتافته‌اند و زنجیرهای گران را از هم گسیخته‌اند. اما انقلاب فقط شور و شوق و عواطف عمیق انسانی نیست بلکه روند پیچیده و درهم‌تافته‌ای است از نیروهای گوناگون اجتماعی و سیاسی و اقتصادی که در هیئت شورش انسان‌ها بر نظم کهن و تلاش برای استقرار نظامی جدید جهان آفرین است. این جنبه یعنی نقد و بررسی انقلاب‌ها پس از گذشت تقریباً یک سده آورده‌ای است که همگان به آن نیاز دارند: چرخ را نباید از نو اختراع کرد.

مجموعه‌ی «مطالعات انقلاب‌ها» قصد دارد در آثاری که هم تحلیلی‌اند هم توصیفی و برخوردار از دیدگاهی عاری از تعصب و

پیش‌دآوری انقلاب‌های سده‌ی بیستم را کنکاش کند، هر چند آغازگاهش به دلایل معینی با انقلاب فرانسه در اواخر سده‌ی هجدهم - اوایل سده‌ی نوزدهم است. مادر نشر چرخ امیدواریم حاصل کار انباشت تجربه‌ای باشد زاده‌ی تعقل و انتقاد و نه فقط شور و شوق و هیجان.

حسن مرتضوی

مقدمه‌ی مترجم فارسی

زندگی خاصه در ایام پاندمی بیش از همیشه کوتاهی و جان‌کاهی خویش را به رخ می‌کشد. آدمی را آن قدر فرصت نیست که هر چه می‌خواهد بکند، بخواند، بنویسد، ببیند و بشنود. و هنگامی که عمر از نیمه می‌گذرد، این معنا برهنه‌تر از پیش حواس آدمی و فکر و دغدغه‌اش را به خود می‌خواند. این چند جمله را نوشتم تا بگویم چرا وقت بر سر ترجمه‌ی انقلاب فرانسه گذاشته‌ام؛ باشد که مخاطب نیز در این معنا با من همراه شود، گیرم نام لوفور و عنوان «انقلاب فرانسه» برای خواندن این کتاب حجت کافی باشد.

تاریخ انقلابی که شعارش آزادی و برابری بوده است، با تمام فرودها و فرازهایش، غلط‌ها و درست‌هایش، شکست‌ها و پیروزی‌هایش، غرورها و سرافکنندگی‌هایش، پنهان‌ها و پیدا‌هایش، پرتویی است بر پاسخ پرسشی ضروری: چه باید کرد؟ گواهی است بر ابطال عادت‌ی تاریخی که به ایمان به این گزاره‌ی مشکوک می‌خواند: کار از کار گذشته است. تاریخ انقلاب مردمانی که به هر تقدیر سر بر سر سودای سترگ و انسانی خویش نهادند پیش از همه نشانی است از پیروزی آری‌گویی کنشگرانه بر یاسی عارفانه؛

غلبه‌ی امید و عقلا نه و عاشقانه بر بی‌امیدی یا ناامیدی فاضل مآبانه‌ای که در وهم دانستن آن چه نمی‌داند سده‌ها بار توجیه وضع موجود را داوطلبانه — اگر نه به فرموده — به دوش گرفته است.

تاریخ جهان و به طریق اولی تاریخ بزرگ‌ترین انقلاب‌هایش در پیچه‌ای تواند بود بر امکان‌های انسان در تمامی اعصار، حتی در تاریک‌ترین و وسطی‌ترین قرون افول فکر و فرهنگ. این تاریخ انسان است در هر گوشه از جهان که باشد، انسانی که چشمی به دیروز و چشمی به فردا دوخته است، فردا را خود می‌سازد و از امروز چند و چون فردای خویش را تکه‌تکه و خط‌به‌خط می‌خواند و می‌یابد تا مهیا باشد و آماده. چراغی از این دست را از جمله مورخانی روشن می‌کنند که انسان را در تمامیتش می‌بینند و تشریح می‌کنند. و لوفور از قماش همین چراغ‌افروزان است.

ژرژ لوفور انقلاب فرانسه را در دو بخش نوشته است، بخش اول از ابتدا تا سال ۱۷۹۳ و بخش دوم از سال ۱۷۹۳ تا ۱۷۹۹ را در بر می‌گیرد. کتاب حاضر جلد اول این مجموعه است که با امید به ترجمه و انتشار بخش دوم در آینده‌ی نزدیک، به دست مخاطبان علاقه‌مند می‌رسد.

لوفور، همچنان که از تاریخ‌نویسی متعلق به مکتب آنال انتظار می‌رود، در نگارش انقلاب فرانسه به تمامی زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، فکری و حتی طبیعی انقلاب پرداخته و انقلاب فرانسه را با توجه به این زمینه‌ها در متن جهان سده‌ی هجدهم، اروپای سده‌ی هجدهم و فرانسه‌ی سده‌ی هجدهم کاویده است. وی در واکاوی انقلاب فرانسه نه ساختارهای سیاسی و قانونی و اجتماعی را مغفول گذاشته است، نه حرکت روبه‌پیش علم و ادب و فکر را و نه اوضاع و احوال فرهنگی و اقتصادی طبقات مختلف مردم را. به این معنا، کتاب لوفور منبعی گران‌قدر در شناخت دقیق علل، زمینه‌ها و پیامدهای یکی از بزرگ‌ترین انقلاب‌های جهان است.

در بیان وقایع تاریخی کتاب، شیوه‌ی لوفور آن است که ماجراها را تا حد امکان و به‌ضرورت از زوایای مختلف می‌نگرد. بدین قرار، گاه روایتی را قطع می‌کند تا فهم آن را با شرح سویه‌ی دیگری از ماجرا تسهیل کند. لوفور تصویر تا حد ممکن کاملی به دست می‌دهد از انقلابی که هرگز نمی‌توان آن را به وضعیت سیاسی یا استعماری فرانسه در آن زمان، کفایت

یا بی‌کفایتی شاه و سیاست‌مداران یا معضلات اقتصادی و معیشتی مردم تقلیل داد.

در ترجمه‌ی کتاب شخصاً به جمله‌ای وقوف یافتم که پل ه. بیک در پیش‌گفتارش بر این کتاب می‌نویسد — لوفور «برجسته‌ترین صاحب‌نظر در موضوع انقلاب فرانسه» بود — چه دریافتم که او با تسلط بر انبوه اسناد و مدارک و وقایعی کتاب را نوشته است که شاید در کم‌تر اثری به آن‌ها توجه شده باشد. چنین بود که ترجمه‌ی کتاب پژوهش و تحقیق بسیار می‌طلبید و بر این اساس، به گمانم هم ترجمه‌ی آن و هم خواندنش برای مخاطب فارسی در حکم یک دوره‌ی مطالعاتی غنی در انقلاب فرانسه و تاریخ جهان باشد.

فشردگی از ویژگی‌های کتاب حاضر است. به‌رغم انبوه مطالب و اسنادی که در کتاب ذکر می‌شوند، لوفور گاه بدون تفصیل به مواردی یا وقایعی اشاره می‌کند که نیازمند آشنایی قبلی مخاطب با آن‌هاست؛ گرچه این موارد مخاطب را از فهم کتاب باز نمی‌دارند و حتی بعضی از آن‌ها بعداً به مناسبت دیگری در کتاب مطرح و از ابهام‌شان کاسته می‌شود. روایت لوفور به‌رغم این‌ها روایتی منسجم و قابل فهم برای مخاطب فارسی است و البته هر چه وقوف مخاطب بر ابعاد این رخداد تاریخی بیش‌تر باشد، فهم او نیز از شرح عمیق لوفور بیش‌تر و کامل‌تر خواهد بود. رویکرد لوفور در تشریح انقلاب فرانسه در میان تمام آثار مرتبط در جهان منحصربه‌فرد است. به طریق اولی، در آثار موجود در زبان فارسی نیز این نگاه یگانه است و بدیلی ندارد. درعین حال، مترجم سایر آثار موجود را نیز در نظر داشته و از آن‌ها بهره برده است.

همچنان که در مقدمه آمده است، کتاب با موافقت لوفور به انگلیسی برگردانده شده است و متن حاضر ترجمه‌ای از متن انگلیسی است. پانوشت‌ها متعلق به نویسنده‌اند، در سایر موارد، پانوشت‌های مترجم انگلیسی با عبارت «م. ا.» و پانوشت‌های مترجم فارسی با «م. ف.» مشخص شده‌اند.

علاوه بر اصطلاحات فنی، واژه‌های بسیاری در متن به همان صورت فرانسوی‌شان آمده‌اند. ما نیز در این موارد، برای حفظ حداکثری روش مترجم انگلیسی و نیز روح اثر، این واژه‌ها را در متن آوانگاری کرده و

صورت اصلی‌شان را در پانویشت آورده‌ایم. بسیاری از این واژه‌ها برای مخاطب فارسی نامأنوس و ناآشنا هستند، لذا در پانویشت یا یادداشت‌های انتهای کتاب آن‌ها را توضیح داده‌ایم. اسامی برخی گروه‌ها یا برخی وقایع نیز در متن بدون تفصیل ذکر شده‌اند. این‌ها را نیز حتی المقدور برای آشنایی مخاطب فارسی در یادداشت‌ها روشن کرده‌ایم.

اسامی کتاب‌ها و نشریات و آثار، چه آن‌ها که در متن آمده‌اند و چه آن‌ها که در پاورقی‌های خود لوفور، به فارسی برگردانده و عنوان اصلی‌شان در نمایه ذکر شده‌اند. کتاب‌نامه‌ی مفصلی که لوفور برای نسخه‌ی فرانسوی اثر فراهم کرده و در انتهای نسخه‌ی انگلیسی نیز موجود است به علت حجم بالا در نسخه‌ی فارسی گنجانده نشده است اما به طور کامل در سایت نشر چشمه منتشر خواهد شد.

در انتها مایلیم از جناب آقای حسن مرتضوی به پاس اعتماد و راهنمایی‌های ارزشمندشان تشکر کنم. این کتاب تجربه‌ی متفاوتی بود که بی‌گمان بیش از همه خود از آن آموخته‌ام و امیدم آن است که مخاطب فارسی نیز از آن بهره‌بردار و متن را قابل‌فهم و خوش‌خوان و البته آموزنده بیابد. چه فهم امروز ما بدون درک درست از تاریخ جهان و آن‌چه پیش از ما کرده‌اند نه کامل خواهد بود نه ثمربخش. آرزویم این است که ترجمه‌ی بخش دوم این مجموعه را نیز به پایان برسانم و حاصل کار چنان که شایسته است به دست مخاطبان برسد.